

II

(Vorbereidende besluiten)

COMMISSIE

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim

(2002/C 103 E/01)

(Voor de EER relevante tekst)

COM(2001) 123 def./2 — 2001/0060(COD)

(Door de Commissie ingediend op 30 november 2001)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 80, lid 2,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

Volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De totstandbrenging van het gemeenschappelijk vervoersbeleid vergt een sterk luchtvervoersysteem dat kan zorgen voor een veilige en regelmatige werking van de luchtverkeerdiensten, en dat daarmee het vrije verkeer van goederen, personen en diensten vergemakkelijkt.
- (2) Tijdens zijn buitengewone bijeenkomst van 23 en 24 maart 2000 te Lissabon heeft de Europese Raad de Commissie verzocht voorstellen in te dienen betreffende het beheer van het luchtruim, van het luchtverkeer en van de luchtverkeersstromen op basis van de werkzaamheden van de door de Commissie georganiseerde Groep op hoog niveau inzake het gemeenschappelijk Europees luchtruim. Deze groep, die ondermeer is samengesteld uit de civiele en militaire autoriteiten belast met de luchtvaart in de lidstaten, heeft in november 2000 verslag uitgebracht.
- (3) Voor een goed functioneren van het luchtvervoersysteem zijn luchtvaartnavigatiediensten nodig die een optimaal gebruik van het Europese luchtruim mogelijk maken, alsook een uniform hoog veiligheidsniveau van het luchtverkeer, in overeenstemming met de taak van algemeen economisch belang van de verrichters van luchtvaartnavigatiediensten.
- (4) De ontwikkeling van de luchtvaartnavigatiediensten moet voldoen aan de algemene doelstellingen inzake veiligheid en prestaties, in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het op 7 december 1944 te Chicago ondertekende Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart.
- (5) Derhalve, en met het oog op de uitbreiding van het gemeenschappelijk Europees luchtruim tot zoveel mogelijk

Europese staten, moet de Gemeenschap gemeenschappelijke doelstellingen en een actieprogramma vaststellen, waarmee de inspanningen van de Gemeenschap, de lidstaten en de verschillende economische actoren worden gebundeld om één enkel Europees luchtruim tot stand te brengen, het gemeenschappelijk Europees luchtruim, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkelingen in het kader van de Europese Organisatie voor de veiligheid van de luchtvaart, hierna „Eurocontrol” genoemd.

- (6) Er moet worden gestreefd naar een versterkte samenwerking tussen civiel en militair, die onmisbaar is voor een efficiënt gebruik van het luchtruim, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de bestaande samenwerkingskaders en van elk middel dat geschikt is voor aangelegenheden met betrekking tot het luchtverkeer en de luchtvaartnavigatiediensten voor uitsluitend militaire doeleinden.
- (7) De totstandbrenging van regelgeving op communautair niveau moet het mogelijk maken het gebruik van het luchtruim in zijn geheel en de prestaties van de luchtvaartnavigatiediensten te optimaliseren.
- (8) Deze regelgeving moet zowel de organisatie en het gebruik van het luchtruim bestrijken als de daarop betrekking hebbende procedures en de verrichting van luchtvaartnavigatiediensten, met inbegrip van de economische aspecten en apparatuur en systemen voor de luchtvaartnavigatie en de daarop betrekking hebbende procedures.
- (9) Het gebruik van het luchtruim moet efficiënt en veilig worden georganiseerd en beheerd, teneinde aan de behoeften van zowel civiele als militaire gebruikers te kunnen voldoen, en om een rechtvaardige en niet-discriminerende verdeling van de hulpbronnen tussen alle gebruikers mogelijk te maken.
- (10) De verrichting van de luchtvaartnavigatiediensten moet zorgen voor een uniform hoog niveau van de veiligheid van het luchtverkeer dat onder deze diensten valt. De verrichting van deze diensten moet worden geoptimaliseerd om de best mogelijke benutting van de Europese hulpbronnen in het luchtruim te verzekeren.
- (11) De technische en operationele oplossingen moeten het niveau van de veiligheid, de totale capaciteit van het systeem en de volledige en efficiënte benutting van de beschikbare capaciteiten garanderen en doen stijgen.

- (12) Een aantal van de nodige maatregelen ter uitvoering van het gemeenschappelijk Europees luchtruim maakt het nodig dat de Commissie ter wille van de doeltreffendheid en snelheid gebruikmaakt van uitvoeringsbevoegdheden overeenkomstig Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden ⁽¹⁾. Voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim moet dan ook een samenwerkingmechanisme met de lidstaten worden ingesteld door middel van de oprichting van een comité bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten, waarin de civiele en militaire belangen kunnen worden geïntegreerd en waarbij externe deskundigen kunnen worden betrokken.
- (13) In afwachting van de uitkomst van de onderhandelingen over de toetreding van de Gemeenschap tot Eurocontrol, een belangrijk element voor de totstandbrenging van een pan-Europees luchtruim, kan de Commissie de nodige regelingen treffen waardoor Eurocontrol kan bijdragen aan de voorbereiding van communautaire wetgeving inzake de luchtvaartnavigatie in Europa.
- (14) Het is wenselijk de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim uit te breiden tot derde landen, hetzij in het kader van de deelneming van de Gemeenschap aan de werkzaamheden van Eurocontrol, met dien verstande dat de Gemeenschap dan lid moet worden van deze internationale organisatie, hetzij door middel van overeenkomsten tussen de Gemeenschap en die derde landen.
- (15) Er moet worden gezorgd voor mechanismen voor bijstand voor de Commissie bij haar activiteiten in verband met het toezicht en de controle op de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim, met name door gebruik te maken van de deskundigheid van de lidstaten en van Eurocontrol.
- (16) De prestaties van het totale systeem van luchtvaartnavigatiediensten op Europees niveau moeten voortdurend worden beoordeeld om de doeltreffendheid van de getroffen maatregelen te controleren en nieuwe maatregelen te kunnen voorstellen.
- (17) De sociale partners kunnen worden geïnformeerd en geraadpleegd over alle maatregelen die grote sociale gevolgen hebben. Voorts kan het Comité voor de sociale dialoog, ingesteld bij Beschikking 98/500/EG van de Commissie van 20 mei 1998 betreffende de oprichting van Comités voor de sectoriële dialoog tussen de sociale partners op Europees niveau ⁽²⁾, worden geraadpleegd.
- (18) Voor het uitwerken van de nodige maatregelen voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim moet overleg worden gepleegd waaraan ook de betrokken industriële partners deelnemen.
- (19) De gevolgen van de ter toepassing van deze verordening getroffen maatregelen moeten worden beoordeeld in het licht van de verslagen die de Commissie regelmatig moet indienen.

- (20) Daar de doelstelling van het overwogen optreden, te weten de vaststelling van een kader voor de totstandbrenging van een gemeenschappelijk Europees luchtruim, wegens de transnationale omvang van het optreden niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt en derhalve beter op communautair niveau kan worden verwezenlijkt, daarbij evenwel zorgdragend voor uitvoeringsvoorschriften die rekening houden met specifieke plaatselijke omstandigheden, kan de Gemeenschap overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Doel

Deze verordening beoogt uiterlijk op 31 december 2004 een Europees luchtruim tot stand te brengen, dat is bedoeld en wordt beheerd als één enkele ruimte, die optimale voorwaarden wat betreft veiligheid en algemene doeltreffendheid biedt voor het luchtverkeer in de Gemeenschap en die een capaciteit biedt die in de behoeften van de civiele en militaire gebruikers voorziet. Deze gemeenschappelijke ruimte wordt hierna „het gemeenschappelijk Europees luchtruim” genoemd.

Deze verordening legt de algemene richtsnoeren voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim vast en geeft aan op welke gebieden de Gemeenschap kan optreden en welke middelen nodig zijn, wat betreft structuren, procedures en hulpbronnen, om het gemeenschappelijk Europees luchtruim tot stand te brengen, daarbij rekening houdend met de taak van Eurocontrol die erin bestaat een pan-Europees luchtruim tot stand te brengen.

De implementatie van de in de tweede alinea bedoelde richtsnoeren krijgt vorm in de uitvoering van een gemeenschappelijke regelgeving inzake veiligheid en prestaties van de luchtvaartnavigatiediensten, door mechanismen die een beter gebruik van het luchtruim op communautair niveau mogelijk maken en door alle betrokken economische en sociale actoren bij het proces te betrekken.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- a) „luchtvaartnavigatiediensten”: alle luchtverkeersleidingsdiensten, met inbegrip van de nevediensten voor de levering van communicatie-, navigatie- en bewakingsinfrastructuur, de voor de luchtruimgebruikers bestemde meteorologische diensten, de opsporings- en reddingsdiensten en de luchtvaartinformatiediensten, welke diensten gedurende alle vluchtfasen voor de luchtruimgebruikers worden verricht;
- b) „verrichters van luchtvaartnavigatiediensten”: elk openbaar of particulier lichaam dat is belast met de uitvoering en het beheer van luchtvaartnavigatiediensten;

⁽¹⁾ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

⁽²⁾ PB L 225 van 12.8.1998, blz. 27.

- c) „luchtverkeer”: alle bewegingen van civiele luchtvaartuigen en luchtvaartuigen van de staat, met inbegrip van militaire, douane- en politieluchtvaartuigen;
- d) „luchtruimgebruikers”: alle civiele luchtvaartuigen en luchtvaartuigen van de staat, met inbegrip van militaire, douane- en politieluchtvaartuigen;
- e) „Eurocontrol”: de Europese organisatie voor de veiligheid van de luchtvaart, opgericht bij het internationaal verdrag van 13 december 1960 ⁽¹⁾.

Artikel 3

Gebieden waarop de Gemeenschap maatregelen treft

1. De maatregelen die nodig zijn voor de totstandbrenging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim worden op de volgende gebieden vastgesteld, waarbij erop wordt toegezien dat een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau voor de luchtvaart gewaarborgd is:

- a) organisatie en gebruik van het luchtruim, alsmede de daarop betrekking hebbende procedures;
- b) de verrichting van luchtvaartnavigatiediensten, met inbegrip van de economische aspecten;
- c) apparatuur en systemen voor de luchtvaartnavigatie, alsmede de daarop betrekking hebbende procedures.

2. De in lid 1 genoemde maatregelen beogen de doelstellingen vast te stellen en, voorzover van toepassing, de middelen waarmee deze doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt in het algemeen belang.

Artikel 4

Organisatie en gebruik van het luchtruim

De maatregelen met betrekking tot de organisatie en het gebruik van het luchtruim moeten zodanig worden vastgesteld dat:

- a) het luchtruim boven het grondgebied van de Gemeenschap wordt behandeld als een gemeenschappelijke hulpbron die een continuüm vormt;
- b) het gebruik van het luchtruim op flexibele wijze plaatsvindt, dat wil zeggen zonder permanente segmentering, en door de duur van tijdelijke segmenteringen voor militaire doeleinden te optimaliseren;

⁽¹⁾ Verdrag gewijzigd bij het protocol van 12 februari 1981 en herzien bij het protocol van 27 juni 1997.

- c) de meerderheid van de vluchten wordt uitgevoerd in rechte lijn tussen het punt van vertrek en het punt van aankomst of volgens een route die deze rechte lijn het best benadert, met inachtneming van de eisen met betrekking tot veiligheid, milieubescherming en beheer van luchtverkeersstromen;
- d) het luchtruim in controlesectoren voor de luchtverkeersleiding wordt verdeeld volgens, in de eerste plaats, criteria die operationeel van aard zijn;
- e) de planning en het beheer van de luchtverkeersstromen een soepel en flexibel luchtverkeer mogelijk maken, waarbij wordt gezorgd voor een optimaal gebruik van de beschikbare capaciteit.

Artikel 5

Verrichting van luchtvaartnavigatiediensten

De maatregelen met betrekking tot de verrichting van luchtvaartnavigatiediensten moeten zodanig worden vastgesteld dat:

- a) de vaststelling van en het toezicht op de toepassing van de in artikel 1 bedoelde regelgeving gescheiden zijn van de exploitatie van de aan deze regelgeving onderworpen luchtvaartnavigatiediensten;
- b) luchtruimgebruikers over de voorwaarden en kosten van luchtvaartnavigatiediensten, zodat bij de definitie van die diensten rekening wordt gehouden met de behoeften van die gebruikers;
- c) de verrichters van luchtvaartnavigatiediensten zorgen voor een goede transparantie van de luchtvaartnavigatiediensten, in de vorm van publicatie van de financiële rekeningen en jaarverslagen, en regelmatig aan een onafhankelijke audit worden onderworpen;
- d) de exploitatie van luchtvaartnavigatiediensten wordt geharmoniseerd teneinde te zorgen voor de integratie en samenhang van de activiteiten van de verrichters van luchtvaartnavigatiediensten, de luchtruimgebruikers en de luchthavens;
- e) de samenwerking tussen de civiele verrichters van luchtvaartnavigatiediensten wordt versterkt, met name door de vorming van combinaties van twee of meer dienstverrichters te bevorderen;
- f) de samenwerking tussen de civiele en militaire verrichters van luchtvaartnavigatiediensten wordt aangemoedigd;
- g) de totstandbrenging van de nieuwe diensten tegelijkertijd voor alle betrokken actoren in de betreffende lidstaten plaatsvindt;
- h) de verrichters van luchtvaartnavigatiediensten alle gegevens met betrekking tot de situatie van de vluchten gedurende alle vluchtfasen uitwisselen om de exploitatie van luchtvaartnavigatiediensten te vergemakkelijken, waarbij alle betrokken actoren zonder discriminatie toegang tot deze gegevens hebben, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de veiligheidseisen;

- i) de economische regelgeving bijdraagt tot verbetering van de doeltreffendheid van de verrichting van luchtvaartnavigatiediensten en de verrichting van diensten die capaciteit overeenkomstig de Europese behoeften vrijmaakt;
- j) tot prestaties aanzettende mechanismen worden ontwikkeld om nieuwe investeringen in deze sector te stimuleren en de tijdige verrichting van diensten van hoge kwaliteit die aan de vraag van de luchtruimgebruikers voldoen, te belonen.

Artikel 6

Apparatuur en systemen voor de luchtvaartnavigatie

De maatregelen met betrekking tot de apparatuur en systemen voor de luchtvaartnavigatie moeten zodanig worden vastgesteld dat:

- a) de technische en operationele oplossingen een uniforme planning en werking van het Europees systeem mogelijk maken, met inbegrip van de interoperabiliteit;
- b) de totstandbrenging van het gemeenschappelijke Europees luchtruim de invoering van nieuwe technische en operationele oplossingen voor de luchtvaartnavigatie bevordert;
- c) de ontwikkeling en de validering van de technische en operationele oplossingen aan gemeenschappelijke behoeften van luchtruimgebruikers beantwoorden en rekening houden met de vraag van die gebruikers ten aanzien van de keuze van routes en vluchtprofielen.

Artikel 7

Comité voor het gemeenschappelijk luchtruim

1. Er wordt een „Comité voor het gemeenschappelijk luchtruim” ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten en voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Commissie.
2. De lidstaten wijzen elk twee vertegenwoordigers en twee plaatsvervangers aan.
3. De derde landen waarmee de Gemeenschap luchtvaartovereenkomsten heeft gesloten, worden bij de werkzaamheden van het comité betrokken onder de in die overeenkomsten vastgelegde voorwaarden.

Artikel 8

Betrekkingen met derde landen

Bij het uitwerken van de maatregelen ter uitvoering van deze verordening zorgt de Commissie ervoor dat het mogelijk is het gemeenschappelijk Europees luchtruim uit te breiden tot staten die geen lid zijn van de Gemeenschap, hetzij in het kader van bilaterale overeenkomsten met derde landen, hetzij in het kader van Eurocontrol.

Artikel 9

Toezicht en controle

1. Bij de ingevolge artikel 3 vastgestelde maatregelen worden de geschikte mechanismen vastgesteld voor bijstand aan de

Commissie bij haar verantwoordelijkheden inzake toezicht en controle op de toepassing van die maatregelen, met inbegrip van de vorming van civiele en militaire technische deskundigheid.

2. De methoden voor toezicht en controle worden gebaseerd op de indiening door de verrichters van luchtvaartnavigatiediensten van regelmatige verslagen over de uitvoering van de vastgestelde maatregelen.

Artikel 10

Prestatiebeoordeling

De Commissie draagt zorg voor de bestudering en vergelijking van de prestaties van de luchtvaartnavigatie, met name door daarbij de Commissie van toezicht op prestaties van Eurocontrol te betrekken.

Artikel 11

Effectenbeoordeling

De Commissie dient om de vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening, en voor de eerste keer uiterlijk op 30 juni 2005, bij het Europees Parlement en bij de Raad een beoordelingsverslag in over de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk Europees luchtruim.

Bij het opstellen van dit verslag kan de Commissie het advies van het Comité voor het gemeenschappelijk luchtruim inwinnen.

Het verslag bevat een beoordeling van de resultaten die werden bereikt door de maatregelen tot uitvoering van deze verordening op de verschillende gebieden waarop maatregelen worden getroffen, gelet op de oorspronkelijke doelstellingen en de toekomstige behoeften.

Artikel 12

Vrijwaringsclausule

Deze verordening belet de lidstaten niet gerechtvaardigde maatregelen vast te stellen of toe te passen in geval van ernstige binnenlandse onlusten waardoor de openbare orde wordt verstoord, in geval van oorlog of van een ernstige internationale spanning welke oorlogsgevaar inhoudt, of om te voldoen aan verplichtingen die met het oog op het behoud van de vrede of van de internationale veiligheid zijn aangegaan.

Artikel 13

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.